

บทที่ 4

การวิเคราะห์การตีความหมายในภาพยนตร์

งานวิจัย เรื่อง “การสร้างภาพยนตร์ทดลองตามแนวคิดสตรีนิยม” ใช้วิธีการวิเคราะห์ที่อิงตามทฤษฎีการตีความ และการสื่อความหมายภาพยนตร์และศาสตร์ร่วมกัน โดยใช้แนวคิดหน้าทีในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะวิเคราะห์ภาพยนตร์ทั้ง 7 ชิ้น (Fragments) จากการศึกษาของ 2 ส่วนคือ

1) การตีความจากผู้ชม จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก

2) การตีความจากผู้สร้าง โดยใช้หลักสัญวิทยาในการวิเคราะห์ความหมายในระดับต่างๆ

เนื่องจากภาพยนตร์ชุดนี้เกิดจากชุดของตัวแปรหลายๆ อย่างประยุกต์รวมเข้าด้วยกัน การที่จะใช้เครื่องมือใดๆ เข้ามาตรวจสอบความเข้าใจ เพื่อให้เกิดคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เห็นจะเป็นการกระทำที่ผิดวิธิตีในการสร้างภาพยนตร์ทดลองชุดนี้ เนื่องจากผู้สร้าง (ในฐานะผู้วิจัย) ต้องการหลีกเลี่ยงจากการวิเคราะห์ตามระเบียบการเล่าเรื่องของภาพยนตร์โดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงพยายามแสวงหาเครื่องมือ ที่สามารถวิเคราะห์ภาพยนตร์ทดลองชุดนี้โดยไม่กระทบกับวัตถุประสงค์แห่งการเปิดพื้นที่ในการตีความตามที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ชมหลังจากได้ชมภาพยนตร์ทดลองชุดนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือตามแนวคิดหน้าทีในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ซึ่งมี 4 หน้าที่ได้แก่ (1) หน้าทีในการเล่าเรื่อง (2) หน้าทีในการสื่ออารมณ์ (3) หน้าในการสื่อทางความคิด และ (4) หน้าทีในการสร้างความตื่นตาตื่นใจ ซึ่งการประเมินผลการทดลองสร้างความหมาย การตีความหมาย และผลตอบรับจากการชมปรากฏผลการทดสอบในตารางต่อไปนี้

ตารางที่4.1 แสดงการประมวลผลจากผู้ชมตามหน้าที่ในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์

		Fragment 1				Fragment2				Fragment 3				Fragment 4				Fragment 5				Fragment 6				Fragment 7							
Interview	Function	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	A1 (จิตวิทยา)																																
A2 (สื่อสารมวลชน)																																	
A3 (มีเดีย)																																	
A4 (สตรีศึกษา)																																	
A5 (ศิลปะ)																																	
A6 (ผู้มีประสบการณ์)																																	
A7 (ข้ามเพศ)																																	
สรุปผลการทดลอง		1	2	2	2	6	4	4	1	4	2	4	2	3	2	4	0	6	4	6	2	5	4	5	3	2	3	1	2				
		4	3	3	3	0	2	2	5	2	4	2	4	2	3	1	5	0	2	0	4	2	2	2	4	1	3	3	2				
		2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	0	1	0	0	4	1	3	3				

F1: Prologue	7	13	8
F2: Tragedienne	15	9	4
F3: Identity	12	16	4
F4: Living	9	11	8
F5: Pos(t)e-feminist	18	6	4
F6: Sex Son Mom Said	17	10	1
F7: WWII	8	9	11

สีชมพู สื่อความหมาย
 สีเทา ไม่สื่อความหมาย
 สีเหลือง ไม่พูดถึง
 ตัวเลข แทนจำนวนมากที่สุด
 ตัวเลข แทนจำนวนน้อยที่สุด

จากตารางแสดงการประมวลผลจากผู้ชมตามหน้าที่ในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ โดยแยกการวิเคราะห์ทีละชิ้น (Fragment) ซึ่งมีทั้งหมด 7 ชิ้น (Fragment) สามารถสรุปผลการทดลองโดยแบ่งการอภิปรายตามหน้าที่การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ทั้ง 4 ประการดังนี้

4.1 หน้าที่ของภาพยนตร์ (Functions of Film)

4.1.1 หน้าที่ในการเล่าเรื่อง (Narrative Function)

Fragment ที่ทำหน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดีที่สุดคือ Fragment2 และ Fragment 5 ได้ 6 คะแนน สำหรับ Fragment ที่ทำหน้าที่บอกเล่าเรื่องราวได้น้อยที่สุดคือ Fragment 1 ได้ 1 คะแนน

สาเหตุที่ Fragment ดังกล่าวสามารถทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องได้อย่างดี สามารถวิเคราะห์ได้จากความเห็นของผู้ชมที่เล่าถึงเนื้อหาของ Fragment 2 ส่วนหนึ่งว่า

“มันเหมือนหนังหะ เหมือนละครน้ำเน่า แบบ..มันยังมีจริงอยู่หรือ ในความจริงของความจริงของความจริงมันยังมีจริงๆ หรือ มันเหมือนเป็นภาพซ้อนเข้าไป เพราะว่าเราไปยึดติดกับหนังไทยที่เค้าปลูกฝังมาว่า ภาพของความรักที่ไม่สมหวังมันเป็นอย่างไร ภาพของความรักที่ไม่สมหวังโดยที่มันเกิดจากภาวะปัจจัยแวดล้อมมันเป็นอย่างไร ซึ่งขนาดในหนังก็บอกแล้ว แล้วชีวิตจริงมันยังมีอีกหรือ ดังนั้นมันเหมือน 2 ภาพที่ซ้อนไปอีก” (A6)

และอีกข้อความที่อธิบายถึงเนื้อหาของ Fragment 2 คือ “ความรักมีอุปสรรคที่ฝ่ายชายต้องไปมีคนใหม่ไปพลาดพลั้งมีลูกกับคนใหม่ หรือว่าครอบครัวอาจจะไม่ใช่เหตุผลหลักแต่เป็นเหตุผลจากผู้ชายเองที่ต้องการมีคนใหม่ แล้วพลาดไปทำเขาท้องแต่ไม่แน่ใจว่าเลิกหรือเปล่า แต่คิดว่าฝ่ายชายเลิกอีกฝ่าย ก็แสดงว่าไม่รักฝ่ายหญิงแล้ว แต่ฝ่ายหญิงก็จะคิดเข้าข้างตัวเองว่ามันเป็นเรื่องของครอบครัวด้วย แต่จริงๆ แล้วอาจจะไม่เกี่ยวอาจจะเป็นที่ชายว่าเบื่อแล้ว” (A7)

Fragment 5 ที่สามารถทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีข้อคิดเห็นที่ได้จากผู้ชมดังนี้ “จาก text การให้ข้อมูล กับภาพที่มันเป็นเหตุการณ์จริงที่ทำให้เราเห็นภาพนั้น ไม่ว่าจะคนจะอยู่ที่ไหนก็ตามมันทำให้รู้สึกที่เรามีมากกว่าผู้ชาย โดยที่ใช้ text มาย้า การเรียกร่องการมีตัวตนที่มากขึ้นแทบจะกลายเป็นการยึดครอง การแทนที่บทบาทอำนาจของผู้ชายทั้งหมด” (A6) และ

“ในส่วนของเพลงมันช่วยทำให้เห็นคำว่า “อำนาจ = ผู้หญิง” และไม่ใช่ อำนาจเท่ากับผู้หญิงในสมัยก่อนที่ต้องปิดบัง แต่เป็นไปในลักษณะการเปิดเผย การยอมรับ ทั้งแบบยอมรับผู้ชายกับผู้หญิง และก็ผู้หญิงกับผู้หญิงด้วยกันเอง ถ้าอย่างเมื่อก่อนผู้หญิงจะมีอำนาจ ได้ต้องเป็นช่างเท้าหลัง เป็นส่วนที่ผลักดัน นั่นคือสิ่งที่ผู้หญิงก็มองอย่างนั้นเหมือนกัน ในแต่ปัจจุบันผู้หญิงด้วยกันเองก็เปลี่ยนความคิดแล้วที่จะยอมรับอำนาจของผู้หญิงเพิ่มขึ้น เมื่อก่อนเพียงแค่ว่าผู้หญิงทำได้มีอำนาจ แต่การยอมรับในท้ายที่สุดแล้วมันก็ไม่ได้เป็นอย่างนั้น ก็ยังจะรู้สึกว่าคุณผู้ชายมีอำนาจมากกว่า มีการยึดครองพื้นที่มากกว่า แต่ตอนนี้มันเปลี่ยนไปมันรวมไปถึงการยอมรับในเพศเดียวกันด้วย ซึ่งยิ่งทำให้อำนาจของผู้หญิงแข็งแกร่งมากขึ้น” (A7)

สำหรับ Fragment 1 มีผู้ให้เหตุผลว่าทำไม Fragment นี้จึงไม่สื่อความเท่าที่ควร ดังข้อความต่อไปนี่ “ปัญหาของการที่ใช้ภาพเหตุการณ์หรือว่าสัญลักษณ์ของสิ่งของใดๆ ก็แล้วแต่ มันจะใช้มาลอยๆ ไม่ได้ เพราะมันมี *Text* และมันมี *Context* คือ มีตัวบทและมีบริบท หากไม่ครบสัญลักษณ์ก็ไม่เกิด และพอเป็นแบบนี้ก็ไม่อยากตีความเพราะมันไม่ครบ มันไม่มีบริบท ถึงแม้ว่าจะเอาไปก็ไม่มีความหมาย เพราะความคิดเราเอาไปไม่มีประโยชน์ เพราะว่าแต่ละคนก็คิดกันไปต่างๆ นานา” (A2)

กล่าวโดยสรุป คือ เนื่องจากเรื่องราวของ Fragment 2 เป็นลักษณะของการเล่าแบบเมโลดราม่า และ Fragment 5 มีลักษณะคล้ายมิวสิควิดีโอ ซึ่งเป็นลักษณะของการรับรู้แบบทั่วไปที่พบเห็นได้จากสื่อต่างๆ ทำให้ผู้ชมสามารถคล้อยตามและรับรู้เรื่องราวได้ง่าย ซึ่งต่างจาก Fragment 1 ที่มีการเล่าเรื่องเป็นนามธรรมสูงและต้องใช้ชุดของสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาช่วยในการตีความ หากไม่เกิดความเชื่อมโยงต่อการทำความเข้าใจเรื่องราว ก็จะไม่สามารถรับรู้หรือตีความหมายได้ อีกทั้งเป็น Fragment ที่ผู้สร้างไม่ได้นำเสนอเนื้อหา หรือข้อความที่ชัดเจนแต่อย่างใด เป็นเพียงการนำเสนอ “อารมณ์ของความคิด” ที่ผู้สร้างมีต่อภาพยนตร์ และต้องการเพียงแค่เกริ่นนำแนวคิดคร่าวๆ และให้ผู้ชมรับรู้ถึงความจำเป็นในการต้องตีความหมายจากการชมภาพยนตร์ชุดนี้อย่างจริงจังหากต้องการรับรู้เรื่องราว หมายความว่า หากใน Fragment 1 ผู้ชมไม่เกิดความสนใจที่จะชมภาพยนตร์ในลักษณะนี้ ก็จะสามารถรู้ตัวได้จากการชมใน Fragment 1 แรก

ในทางกลับกัน สำหรับ Fragment 1 กลับมีผู้ชมบางคนที่คิดต่างออกไปและให้เหตุผลว่า

“รถไฟนี่แรงนะ มันทำให้กลัวในการดูต่อไป คือ แบบว่าคุณเหมือนว่าจะดูอะไรดี เพราะว่ามันเหมือนมีคำถามเยอะมากในหัวก่อนดู คือ ทำให้คนตื่นดี” (A1)

เป็นการแสดงว่ายังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ภาพยนตร์ยังสามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี แม้ว่าหน้าที่ในการเล่าเรื่องในบริบทนี้จะไม่สามารถสื่อความเท่าที่ควรก็ตาม ซึ่งจะลงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

4.1.2 หน้าที่ในการสื่ออารมณ์ (Emotional Function)

Fragment ที่สามารถสร้างอารมณ์ต่าง ๆ ให้กับคนดูมากที่สุดคือ Fragment 2, Fragment 5 และ Fragment 6 ได้ 4 คะแนนเท่ากัน สำหรับ Fragment ที่คนดูมีอารมณ์ร่วมน้อยที่สุดคือ Fragment 1, Fragment 3 และ Fragment 4 ได้ 2 คะแนน

มีข้อความที่พูดถึงอารมณ์ที่ได้จาก Fragment 2 ไว้ว่า

“เหมือนประมาณว่าความรักถดถอย แต่เด็กก็ยังยิ้มได้อยู่ ก็คือ มันเป็นการเปรียบเทียบในอารมณ์ที่เรารู้สึกเศร้า และภาพที่สะท้อนเปรียบเทียบถึงอารมณ์ที่สุขขึ้นมา คือ ถ้าเลือกที่จะไม่คิดถึงผู้ชายคนนั้นก็อาจจะมีความสุขเหมือนเด็กคนนั้นก็ได้อ้อ หรือประมาณว่าจะเศร้าทำไม ถึงไม่เศร้าและอยากมีความสุขก็ทำได้ง่าย ๆ แค่ออกกำลังกายหรือหันมาดูแลตัวเอง” (A7) ซึ่งเป็นความหมายโดยตรงจากเทคนิคทางภาพที่ผู้สร้างวางไว้

“เป็นเรื่องที่ผู้หญิงเจอเยอะและอี๊ดอี๊ดเศร้าแต่การนำเสนอมันเหมือนกับทำไมต้องมีกรอบทำไมต้องมีเงื่อนไขอะไรมากมายกับชีวิต มันน่าจะมีความสุขไปได้ มันเหมือนกับถอยหลังมันไปไม่ได้มันอี๊ดอี๊ดเป็นความรู้สึกที่อี๊ดอี๊ด” (A1)

“สิ่งที่ต้องการสื่อมันเยอะเกินกว่าคนดูจะรับได้ บางที่เราคิดเองเยอะ บางทีคนจะงง เรื่องกรอบหน้าต่างพอจะนึกออก พอเรื่องวิ่งปุปคือ...เค้าจะบอกอะไรเราเนี่ย ทำให้มันลดทอนความตั้งใจที่จะลดทอนที่จะดูหรือที่จะฟังคนนั้นไปเยอะเลย แต่ใจที่อยู่กับคนนั้นมันอยู่ก็มันแรงมากเลยคะ เพราะว่ามันโดนทุกคนที่ดูแน่นอน มันแรงแต่มันก็ถูกรบกวนเยอะ” (A1)

และข้อความที่สื่อถึงอารมณ์ของผู้ชมที่ได้จาก Fragment 5 คือ

“ภาพรวมชุดนี้เหมือนไม่ค่อยพอใจสังคม พอตีไปอ่านแต่ก็อ่านไม่ค่อยทัน ดูว่ามีผู้หญิงเยอะนะแต่ถูกทำร้าย ทำไมสังคมต้องทำแบบนี้จริงๆ แล้วผู้หญิงก็น่ารักจะตายไป ทำไมต้องเป็นแบบนี้ด้วย ผู้หญิง 3 คนก็น่ารักดี ผู้หญิงก็จริงๆ ไม่มีอะไรเลย น่าทะนุถนอมออก” (A1)

สำหรับ Fragment 6 ข้อความที่สนับสนุนหน้าที่ในการให้อารมณ์ คือ

“ในภาพไม่รู้สึกละฉันมีความสุขที่จะทำ มันเหมือนเป็นหน้าที่หรืออะไรก็ไม่รู้ มันเป็นสิ่ง
ที่ผู้หญิงทำได้ดีทั้ง 2 อัน” (A1)

“555 คุณแล้ว get เลยเพราะรู้สึกละ ทำได้ไม่ดีทั้ง 2 อย่าง” (A5)

“555 เคยได้ยินเหมือนกันคำพูดนี้ที่ว่า การทำอาหารก็เหมือนกับการมีเซ็กซ์” (A6)

สำหรับผู้สร้าง มองว่าการที่ คือ Fragment 2, Fragment 5 และ Fragment 6 สามารถสร้าง
อารมณ์ต่างๆ ให้กับคนดูมากที่สุดเนื่องจาก mood & tone ในเนื้อเรื่องของ Fragment 2 บรรจุด้วย
เรื่องเล่าและกลวิธีการนำเสนอสามารถรู้สึกถึงความเป็นจริงที่รับรู้ได้จากอารมณ์ของนักแสดงหญิง
สาว ส่วนใน Fragment 5 ด้วยจังหวะของดนตรีที่ช่วยเร้าอารมณ์และภาพชุดสัญลักษณ์อันจัดจ้านที่เข้า
กับเนื้อเพลงและท่วงทำนองที่ทันสมัย เป็นส่วนช่วยเสริมสำคัญให้เกิดอารมณ์ร่วมได้เป็นอย่างดี อีก
ทั้งรูปแบบที่นำเสนอคล้ายมีวิทัศน์อีกก็เป็นการรับรู้ที่ยอมรับได้ จึงสามารถเชื่อมโยงจินตนาการ
และผัสสะของจังหวะต่อการรับสารไปพร้อมๆ กันได้ และใน Fragment 6 ที่มีระดับการใช้สัญลักษณ์
ซ้ำๆ ทำให้สามารถเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่องอีกทั้งเสียงประกอบในภาพยังช่วยขับเนื้อหาให้ทวีความ
ชัดเจนหรือช่วยทิวอารมณ์ได้อีกทางหนึ่ง ดังที่ผู้ชมพูดถึงประเด็นนี้ว่า

“การได้กลิ่น ความหอมหวาน กลิ่นที่เย้ายวน รสสัมผัส การที่ได้ลิ้มลองชิมรส การที่ได้มี
เพศสัมพันธ์ ได้ประสบการณ์ตรงจากการเสพ ตรงนั้นมันก็เหมือนกัน เสียงในการทำอาหาร เสียง
ในการมีเพศสัมพันธ์ก็คล้ายกัน ถ้าเปรียบเทียบกระบวนการทั้งหมดมันก็ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ level
ที่เราเอามาเปรียบเทียบ” (A6)

ในทางกลับกันเนื้อหาของ Fragment 1, 3 และ 4 ไม่สามารถสื่ออารมณ์และนอกจากนี้ใน
Fragment 3 ได้รับความประหม่นคะแนนสูงสุด จากความเป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำหน้าที่ ในการสื่อ
ความหมายได้มากที่สุด ซึ่งคำอธิบายจากผู้ชมที่ตอบคำถาม มีลักษณะของการปฏิเสธเนื้อความที่
นำเสนอ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ Fragment นี้ไม่สามารถสื่อสารกับผู้ชมได้ตรงจุด ดังปรากฏ
ในคำอธิบายต่อไปนี้

“เรื่องที่เคื่อกอธิบายตัวเองมันกำปั้นทุบดินมากๆ ในลักษณะนี้เป็นเหตุการณ์ที่เจอ
ในทุกสถานการณ์ ฉะนั้นเมื่อมันใช้ได้ในรอบสถานการณ์หลากหลายแนวคิด มันจึงไม่สามารถ

เป็นตัวแทนกรอบแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งได้ ฉะนั้นเมื่อเราใช้กรอบแนวคิดนี้ เป็นตัวถ่ายทอด มันจึงใช้ไม่ได้ผล” (A2) และอีกหนึ่งคำอธิบายคือ

“มองว่าผู้ใหญ่ไม่เล่าเองผ่านการให้เด็กเป็นคนทำ คือ โฟกัสไปที่ผู้ใหญ่มากกว่าคือ ผู้ใหญ่ กล้าๆ กลัวๆ มากกว่าก็เลยให้เด็กช่วยเล่า เป็นการมองในแง่้นมากกว่า” (A1)

ส่วน Fragment ที่คนดูมีอารมณ์ร่วมน้อยที่สุดคือ Fragment 1, Fragment 3 และ Fragment 4 โดยผู้ชมให้เหตุผลว่า

“มันต้องมีบริบท และมันต้องตามว่าภาพก่อนมันหรือภาพหลังมันต้องโยงให้คนเห็นถึงความหมายที่เราทำ” (A2)

“ช่วงที่ยากที่สุดต่อความเข้าใจ เห็นจะเป็นช่วงแรกของภาพยนตร์ที่มีการบอกเล่าเรื่องราว อารัมภบท ก่อนเข้าเรื่องที่มีการชุกกลิ้งเข้า-ออก ภาพชัด-ไม่ชัด ภาพใกล้-ไกล ตลอดจนสภาพของ กล้องที่มีหยคน้ำเกาะทั่วไป ช่วงนี้นับว่าทำท่ายเซลสมองพอสมควร เพราะตีความไม่ออกเลยในตอนแรกที่สุด” (A4)

ถึงแม้กระนั้น ยังมีความคิดเห็นที่ต่างเกี่ยวกับ Fragment 1, 3 และ 4 ที่คิดว่าเป็นฉากยังมี อารมณ์อัดแน่นอยู่ด้วย ได้แก่

“Prologue ตอนแรกดูก็ไม่เข้าใจนะว่ามันจะหมายความว่าอย่างไร แต่ถ้าดูอีกรอบก็จะ สามารถเชื่อมโยงได้ว่ามันคือความ โดดเดี่ยวของผู้หญิง ซึ่งแต่ละคนก็จะมีประสบการณ์ที่เกิดขึ้น และแต่ละคนก็ต้องผ่านให้ได้โดยลำพัง แล้วทำให้มีความรู้สึกที่ต้องต่อสู้ด้วยตัวเอง แม้ว่ามันจะ เกิดความเจ็บปวดความขมขื่น ทุกข์ระทม อะ ไรก็ตาม ก็ต้องทำให้ได้” (A6)

“ดูแล้วรู้สึกเหมือนย้อนอดีต เหมือนกำลังจะไปนรกหรือกำลังไปเกิดหรือเปล่า? เหมือน กำลังเรากำลังจะไปในที่ที่หนึ่งเหมือนจะไม่นำไป หรือถ้าผ่านไปแล้วอาจจะรู้สึกโล่งขึ้น เหมือนว่ามันจะต้องผ่านไปให้ได้แต่มันก็ยังไม่ผ่านไป เพราะว่าขณะที่จะผ่านไปมันรู้สึกอึดอัดมัน รู้สึกน่ากลัว เหมือนวังเวง แทนที่จะต้องเลือกเอาสักอย่าง คือถ้าอยากออกจากตรงนั้นถ้าไม่รีบพุ่ง ผ่านไปก็ถอยกลับไปให้มันออกจากภาวะตรงนั้นที่มันรู้สึกแปลก ๆ รู้สึกไม่ดี อึดอัด” (A7)

“เสียงเพลงที่ได้มัน เป็นการต่อสู้ด้วยความโดดเดี่ยว แต่ก็ต้องทน ทนอยู่ ทนเป็น ก็คือความขัดแย้งที่มันต้องทน คือสุดท้ายมันก็คือว่าไม่มีใครช่วยอะไรตัวเราได้ เราก็ต้องอยู่กับตัวเองตามลำพัง mood ของเพลงที่เหลือ โทณเสียงของคนร้อง ที่ไว้แต่ความเศร้าความ โดดเดี่ยวแต่ก็ต้องอยู่ให้ได้ใน context นั้น ๆ” (A6)

“เหมือนจะเดินหน้าแต่ถอยหลัง เหมือนจะถอยหลังแต่เดินหน้า แต่ก็อะ ตกลงแล้วมันพัฒนาไปถึงไหนมันก้าวหน้าหรือมันไม่ก้าวหน้ากันแน่ สิ่งที่คุณจะทำหรือได้รับ ตกลงมันยังเหมือนเดิมใช่ไหม หรือว่ามันไปได้หรือว่ามันอะไรกันแน่ แต่ว่าดูแล้วเศร้า เพราะว่าตกลงแล้วคุณก็ไม่ได้อะไรใช่ไหม?” (A1)

จากข้อความดังกล่าวนำไปสู่หน้าที่ต่อไป ในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์คือ หน้าที่ในการสื่อความคิด ซึ่งภาพยนตร์ชุดนี้สามารถสื่อความหมายตามหน้าที่นี้ได้อย่างไร โปรดติดตามในหัวข้อถัดไป

4.1.3 หน้าที่ในการสื่อทางความคิด (Intellectual Function)

การสื่อทางด้านความคิดมีอยู่ 2 ลักษณะคือ หนึ่ง แนวคิดจากคนทำหนังและสอง แนวคิดจากคนดู ซึ่งคนดูจะรับรู้และอาจจะเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันของตัวเอง ซึ่งปรากฏได้อย่างชัดเจนมากที่สุดของทั้ง 2 แนวคิดคือ Fragment 5 ได้ 6 คะแนน และสำหรับ Fragment ที่ผู้ชมรับรู้แนวความคิดของผู้สร้างน้อยที่สุดคือ Fragment 7 ได้ 1 คะแนน

- แนวคิดที่ได้จากผู้สร้าง

“หากเป้าหมายในการสร้าง เพื่อที่จะทำหน้าที่ทำให้เขาตระหนักได้นี้ work เลยแหละ เพราะว่ามันคงไปจับความรู้สึกที่เขาเป็นหรือที่เขาทำได้” (A1)

“เป็นการที่จะบอกว่า ผู้หญิงมีมากขึ้น มีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น ที่จะสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเองที่ไม่จำเป็นต้องไปยึดติดกับสิ่งใด มีการต่อสู้เพื่อที่จะหลุดพ้นและก็เป็นตัวของตัวเอง” (A7)

“ผู้หญิงที่ถูกคุกคามจากเพศชาย และก็มีความต้องการที่จะหลุดพ้นและเอาชนะ หมายถึงว่าผู้หญิงเริ่มรู้ว่าถูกกดขี่และต้องนี้กำลังจะหาทางออกจากสิ่งที่เป็นอยู่เพื่อชีวิตที่ดีกว่า” (A6)

- แนวคิดที่เกิดจากผู้ชม

“Post-feminist ความหมาย คือ งงๆ อะไรก็ได้หลากหลาย” (A1, A5)

“การที่ผู้หญิงอยากมีพื้นที่อยากมีตัวตน ความพยายามของผู้หญิงที่จะมีตัวตนให้สังคมนี้ยอมรับได้ในระดับหนึ่ง มันคือการต่อสู้ที่จะยืนให้ได้อย่างเท่าเทียมกันและก็ทำได้ด้วย แต่ว่า at the end ก็คือ ถ้าจะทำให้เป็น “Post-feminist” ได้ คุณต้องอยู่ในระดับของความที่คุณ ไม่มีเพศ” (A6)

สำหรับใน Fragment 7 ที่ผู้ชมรับรู้แนวความคิดของผู้สร้างน้อยที่สุดอาจมีสาเหตุมาจาก

“การใช้สัญลักษณ์นี้มันยัง... คือ 1 สัญลักษณ์มันเยอะ 2 คือเป็นสัญลักษณ์ที่ทุกคนจะเข้าใจเหมือนกันหรือเปล่าก็ไม่รู้ มันก็ตีความตามของตัวเองแต่มันก็ไม่ใช่ตีความตามเค้าทั้งหมด คือทั้งหมดมันตีความตามผู้สร้างมากกว่า ก็เลยคิดว่าคุณประโยชน์ของการที่จะช่วยให้ใครตระหนัก คือสัญลักษณ์มันยากเกินไป มันเยอะในวินาทีเดียวกันมันมีหลายอย่าง เพราะว่าพอเราตั้งใจดูจริงๆ มันคงเก็บไม่หมด มันเก็บไม่ไหว มันเยอะจริงๆ และมันทำไม่ได้ด้วย” (A1)

“เรื่องนี้มันที่เกินไป มันง่ายกำปั้นทุบดินเกินไป มันต้องมีอะไรที่ชัดเจนกว่านี้ ในแง่ของการกระทำ” (A2)

แต่สำหรับคนที่เข้าใจสารที่ผู้สร้างสื่อสามารถอธิบายความเห็นใน Fragment 7 นี้ว่า

“การที่เราจะพูดก็คือมันต้องมาจากประสบการณ์และอารมณ์ในช่วงนี้ของเรา คือ มองว่ามันเป็นเรื่องของการอยู่ได้ด้วยตัวเอง การมีความสุขได้ด้วยตัวเองและครอบครัว เพราะภาพที่เห็นเป็น ครอบครัว แม่ลูก พี่สาว มันเหมือนกับว่าครอบครัว คือความรักที่ยั่งยืน คือความรักที่ช่วยโอบอุ้มเรา ถึงแม้จะต้องทุกข์ คนที่จะประคับประคองให้เราเป็น Champion ก็คือ ครอบครัว” (A7)

“มองการแทนสัญลักษณ์กับคำว่าศาสนา ซึ่งศาสนาเป็นสิ่งที่ดีที่ควรทำที่มันมาครอบงำเรา ถ้าสัญลักษณ์ถูกซ่อมแซมก็หมายความว่า สิ่งที่เราคิดว่าควรทำแต่พอเปลี่ยนมาหลายๆ รุ่นมันเริ่มมีความสึกหรือลงไป คือ มันอาจไม่ใช่สิ่งที่ควรทำก็ได้หรือ มันอาจจะไม่ได้ดีที่สุด หรือคนอาจจะเปลี่ยน

และทำเรื่องอื่นที่คิดว่าดีกว่า ซึ่งประโยคที่บอกว่าเป็น *Champion* ก็หมายความว่าจริงๆ แล้ว มันก็ขึ้นอยู่กับที่ตัวเราชนะตัวเราเอง เราก็ไม่ต้องไปฟัง ทุกอย่างอยู่ที่ตัวเราเรารู้ เราสามารถบรรลุทุกอย่างได้ด้วยตัวเอง” (A7)

สำหรับผู้สร้างมองว่าการที่ Fragment 5 สามารถทำหน้าที่ในการสื่อความคิดจากทั้งผู้สร้างและผู้ชมได้ในเวลาเดียวกัน เนื่องจาก Fragment 5 มีการเล่าเรื่องที่น่าเสนอภาพความจริงและข้อมูลดิบที่ไม่ต้องตีความหมายมากนัก และผู้วิจัยคิดว่าสิ่งสำคัญที่สามารถเปิดช่องว่างให้คิดต่อไปได้ง่าย อาจเนื่องมาจากท่วงทำนองของดนตรีที่สามารถแหวกทางให้กับพื้นที่บางอย่างในใจได้ ประกอบกับสัญลักษณ์มารดาที่เข้าไปสะกิดตาสะกิดใจแก่ผู้พบเห็นการง่ายแก่การเชื่อมโยงกับชุดภาพของความจริงที่ผู้สร้างได้จัดวางไว้ จึงเป็นเหตุให้แนวคิดของผู้สร้างสามารถสื่อสารกับผู้ชม และนำไปสู่ความคิดอื่นๆ ได้ต่อไปอีก และการที่ Fragment 7 สื่อความคิดได้น้อยที่สุดหากมองในมุมมองของผู้สร้าง สามารถอธิบายได้ว่า เป็นเพราะหากขาดความเข้าใจในแนวคิดที่ซ่อนอยู่ของ Fragment 1 แล้วก็จะไม่สามารถเชื่อมโยงกับ Fragment 7 ที่เป็นเสมือนบทสุดท้ายก่อนจบเรื่อง ในการนี้การจะสามารถเชื่อมโยงกันได้ผู้ชมอาจจะต้องตีความถึงการต่อสู้และสงครามทางความคิดที่เกิดขึ้นที่ปรากฏจากเสียงใน Fragment 1 (เสียงระเบิด กรีดร้อง) เชื่อมโยงกับหัวเรื่องของ Fragment 7 (World War III) ว่ามันหมายความว่า เรื่องเดียวกัน Fragment 7 นี้จึงจะสามารถสื่อความกับผู้ชมได้อย่างสนุกสนานมากขึ้น

ถึงแม้ว่าใน Shot แรกเริ่มที่ผู้สร้างได้ชี้แจงข้อบ่งชี้ในการชมว่า ภาพยนตร์ทดลองชุดนี้ไม่เหมาะในการชมเพื่อความบันเทิง แต่กระนั้นไม่ได้หมายความว่าภาพยนตร์ชุดนี้จะน่าเบื่อเสียทีเดียว ยังมีความหน้าตาตื่นใจที่ภาพยนตร์ชุดนี้สามารถทำได้โดยไม่แพ้หน้าที่อื่น ๆ ดังมีรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

4.1.4 หน้าที่ในการสร้างความตื่นตาตื่นใจ (Spectacle Function)

หน้าที่ในการสร้างความตื่นตาตื่นใจนี้ หมายรวมถึงฉากที่ผู้ชมประทับใจและจดจำได้คือ Fragment 6 ได้แก่เรื่อง Sex Son Mom Said Bed Cook Hood House ได้ 3 ฉะแนน

จะเห็นได้จาก “ไอ้โหเรื่อง sex นี้มาก่อนเลย จะมองเห็นเป็นภาพรวมๆ คือ ปลา ครก เพราะมันชัดทั้งภาพและเสียง” (A6)

“คุณแล้วถึงขนาดตั้งคำถามกับตัวเองและออกย้อนถามตัวเองไม่ได้ว่าตัวเองได้รับอิทธิพลของซิกมันด์ ฟรอยด์ และพวก psychoanalysis มากเกินไปหรือเปล่า หรือสัญลักษณ์ (symbols) ในช่วงนั้นตอนนั้น มันชัดเจนและเป็นสากล จนไม่ว่าใครก็สามารถ ตีความ ได้จากสัญลักษณ์ได้ในทันที โดยไม่ต้องอาศัยเซลล์ สมองอีกหลายล้านเซลล์ช่วย หรือบริบททางสังคมวัฒนธรรมใดๆ ช่วยอีกแรง” (A4)

ส่วน Fragment ที่ผู้ไม่สร้างความตื่นตาตื่นใจสำหรับผู้ชมเลย คือ Fragment 4 ซึ่งผู้วิจัยมองว่าการเล่าเรื่องมันมีความคาบเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางศาสนา ซึ่งในสังคมไทยค่อนข้างเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงอาจจะไม่ได้รับการตอบรับจากผู้ชมเท่าที่ควร ดังเช่นข้อความคิดนี้

“พุทธศาสนา เป็นสิ่งที่ทุกคนจำกัดความว่าเป็นสิ่งที่ดีและควรทำ คือ เราอาจจะตีความพุทธศาสนาว่ามันคือ ความหมายที่ซ่อนลงไปอีก เราไม่ได้ไปมุ่งประเด็นที่ศาสนาแต่เราต้องการที่จะซ่อนในความหมายเชิงลึกลงไปอีกของศาสนา คือว่า สิ่งที่ทุกคนคิดว่าดีควรทำและถูกต้อง ชีวิตเราตั้งแต่เกิดจนตาย เด็กจนแก่เฒ่าถูกบงการ โดยสิ่งที่ทุกคนเรียกว่าสิ่งที่ดีที่ถูกที่ควรทำ ที่เหมาะสม ที่ควรมีทุกอย่าง เพราะว่าถ้าเราจะพูดถึงศาสนาแบบนั้นมันไม่ดีไง” (A7)

สรุป

หากสรุปในภาพรวมตามตารางสรุปผลคะแนนการทดลอง ได้พินิจวิเคราะห์ตาม Fragment ต่างๆ จะเห็นได้ว่า Fragment 5 ภาพยนตร์สามารถทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องได้อย่างครบถ้วนมากที่สุดได้ 18 คะแนน ผิดกับ Fragment 3 ที่ได้ 16 คะแนนของชิ้น (Fragment) ไม่สามารถสื่อสารกับผู้ชมได้ และ Fragment 7 ที่เป็นชิ้นสุดท้าย แต่กลับเป็น Fragment ที่ถูกพูดถึงน้อยที่สุด คือ ได้ 11 คะแนน ทั้งนี้ปรากฏการณ์ดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่า

เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า Fragment 5 มีพลังของภาพบนพื้นฐานของความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ Fragment 5 สามารถเข้าถึงผู้ชมได้มากที่สุดเพราะมีลักษณะการ

ผสมผสานของชุดของภาพจริงพร้อมทั้งคำอธิบายเนื้อเรื่อง แม้ว่าจะไม่ตรงไปตรงมา แต่ก็มีความชัดเจนในรูปแบบของภาษาที่ใช้ อีกทั้งความลึกลับของดนตรีประกอบ ที่ผู้สร้างคิดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการรับรู้และตีความหมายได้อย่างง่ายดาย ซึ่งอยู่ในรูปของช่องโหว่หรือความขัดแย้งในตัวเอง ของความหมาย และสัมผัสแห่งจังหวะภาษา ที่สัญญาะในภาพได้ปลดปล่อยออกมาในรูปของความปรารถนาหรือความพึงพอใจที่ปรากฏใน Fragment นี้ ดังที่ Julia Kristeva กล่าวว่ามันคือ “คลอราของมารดา” ที่ถูกคามต่อเสถียรภาพของระเบียบแห่งสัญญาะ เมื่อเข้าสู่โลกแห่งสัญลักษณ์องค์ประธานจะเก็บกดคลอราไว้ ทำให้มันถูกรับรู้ได้เฉพาะในรูปของ “แรงดันที่กระตุ้นให้หัวใจบีบรัดตัว” (ในที่นี้หมายถึงเสียงดนตรี) ภายในโลกแห่งภาษาสัญลักษณ์เท่านั้น จึงทำให้ Fragment นี้สามารถสื่อสารกับผู้ชมได้อย่างแนบเนียนที่สุด

ในอีกมุมหนึ่งของการที่ Fragment 5 สามารถทำหน้าที่ได้อย่างบรรลุผลที่สุดนั้น Christian Metz กล่าวถึงทัศนคติของการเคลือบแคลงสงสัยของการไม่ยอมรับความจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากการชมภาพยนตร์โดยกล่าวว่า “บางทีนั่นความเป็นจริงของภาพยนตร์จะบรรลุผลก็ต่อเมื่อหลังจากการเริ่มต้นของความไม่เป็นจริงได้ปัดลง ซึ่งก็เป็นสิ่งที่คนดูเคลือบแคลงสงสัยในการไม่ยอมรับความจริงของตัวเอง” หมายความว่า ในบรรดา Fragment ต่างๆ ที่สร้างขึ้น Fragment 5 เป็น Fragment ที่อยู่ในกระบวนการสื่อความหมายที่ผู้ชมทั่วไปคุ้นชินที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นข้อความวิ่งที่ทำให้ภาพดูเหมือนข่าวและเพลงที่ดูบันเทิงผ่อนคลาย ภาพสีสันสดใสถึงแม้จะสะดุดใจกับการวางองค์ประกอบของภาพบ้างก็ตามแต่ความประดักประเดิของชุดข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ชมสามารถเชื่อมโยงได้กับความเป็นจริงที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน ช่วยทำให้ Fragment นี้มีความโดดเด่นกว่า Fragment อื่น ที่แม้ว่าจะดูเหมือนเป็นเรื่องของความจริงมากกว่าตามลักษณะการถ่ายทำ (Cinematography)

4.2 สรุปผลตอบรับของผู้ชมโดยการวิเคราะห์ภาพยนตร์จากภาพรวม

ด้านเนื้อหา

“อีกเรื่องหนึ่งเลยที่ชอบ คือการวางเนื้อหา คือรู้สึกถึงความตั้งใจในการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เปิดเผย พยายามนำเสนอผ่านสื่อ ผ่านวัตถุ ผ่านการตีความ ดังนั้นระดับของสื่อและการนำเสนอมันจะเข้าถึงแค่คนบางกลุ่ม แต่คนกลุ่มนั้นก็ยังเป็นปริมาณน้อยที่จะเข้าใจหนัง และหนังเรื่องนี้มันจะไม่

effect กับคนหมู่มาก ซึ่งคนหมู่มากจะเป็นคนพวกนี้ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกับการนำเสนอให้แก่ *target* หลัก ที่มันจะ *effect* กับตัวเค้า ดังนั้นกลุ่มคนที่ดูไปก็จะดูๆได้แค่ระดับความเข้าใจของเค้าก็อาจจะอยู่ในวงวนนั้น แต่ว่ากลุ่มคนส่วนใหญ่จะไม่มีระดับ *intelligent* ที่จะเข้าใจ ในเรื่องราวที่เป็นแบบนี้” (A6)

“เห็นว่าพยายามที่จะนำเสนอภาพของผู้หญิงแต่มันรู้แค่นี้คือ มันกว้างๆ ใจ เพราะว่ามันไม่ชัดอย่างที่บอกไว้แล้ว ในส่วนที่เราบอกว่าพยายามชัดมันก็ต่อเนื่องไป ที่คนอาจจะไม่ตีความตามเราหรือบางคนอาจจะตีความตามเราก็ได้ ที่ตรงนี้เป็นเพราะว่าเราใช้สัญลักษณ์ที่มีแต่ตัวทแต่ไม่มีบริบท คือ มี *text* แต่ไม่มี *context* และมันก็เลยกลายเป็นว่าใครจะไปตีความหมายอะไรก็ได้แล้วแต่ใครจะไปคิดซึ่งมันไม่ใช่” (A2)

“ประเด็นที่ที่เลือกมาคือ แต่ว่ายังถ่ายทอดประเด็นมันไม่ได้ตรงนี้ต่างหาก ไม่ว่าจะด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มันมีอยู่ ก็สามารถที่จะเล่าเรื่องต่างๆ ได้ดีเพียงแต่ว่ากรอบที่กำหนดหรือโจทย์ที่กำหนดไว้มันยังไม่สามารถที่มีประสิทธิภาพ 100% หรือมากเท่าที่ควร ถ้าให้คะแนนโดยรวมก็ 50 %” (A2)

“ภาพยนตร์เรื่องนี้ทั้งโดยเชิงเนื้อหาและการนำเสนอก็ดูที่จะเข้าข่าย การแยกย่อยเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยโดยเริ่มจากการเสนอเรื่องย่อย ๆ ภาพยนตร์ซ้อน ๆ กัน ภายใต้อรรถภาพยนตร์ใหญ่เรื่องหนึ่ง อีกทั้งไม่มีการเรียงลำดับของเนื้อหาภาพยนตร์ (*The incoherence of the contents themselves*) ก็พอจะสื่อได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้อาจจัดอยู่ภายใต้กรอบของ *Postmodernism* สำคัญที่สุดภาพยนตร์เรื่องต่างๆ เหล่านี้ ไม่ได้ดำเนินตามขนบของภาพยนตร์ที่เราเห็นทั่วไปในกระแสหลัก (*Mainstream*) ที่จะต้องดำเนินจากจุดเริ่มต้นไปสู่ *climax* และจบลงในตอนท้าย ซึ่งว่าไปแล้วก็คือ ลักษณะของการเล่าเรื่องอย่าง *linear* นั่นเอง แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้กลับไม่เป็นไปตามขนบดังกล่าว ไม่มี *climax* ไม่มี *linear story line* จึงอาจกล่าวได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับอิทธิพลและดำเนินเรื่องตามกรอบของ *postmodernism* พอสมควร” (A4)

“ถ้าไม่มีการ *Guide Line* ให้ก็จะเข้าใจประมาณ 65% ที่ภาพมันสื่อสารกับเราจริงๆ แล้วมันก็ไม่แปลกนะเพราะว่าหากเราชอบเรื่องไหนเราก็จะ *in* กับมัน เพราะว่ามันมีประสบการณ์บางอย่างที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของเรา” (A7)

รูปแบบการนำเสนอ

“ชอบ เพราะรูปแบบการนำเสนอในการที่จะพูดถึงประเด็นแบบนี้ มันน่าสนใจมากกว่าสิ่งที่มาบอกกันตรงๆ มันเป็นการที่คนดูต้องใช้ความสามารถในการตีความ เพื่อที่จะ *Get something out of it* บางทีอาจจะไม่ได้ตรงแบบนั้นก็ได้อะ แต่ทุกเรื่องมันมีจุดร่วมกัน มันมีประเด็นที่ให้ข้อคิดได้ แล้วประเด็นอยู่ที่ว่า คนดูได้แล้วเอาไปใช้ไหม นั่นคือประโยชน์ของหนึ่งของการที่คนสร้างกำลังจะสื่ออะไรบางอย่าง ที่ทำให้คนดูได้ *get* หรือไปคิด ไม่ใช่บังเอิญ สำหรับส่วนตัวฉันคิดว่ามันต้องเป็นการมองระดับ *post-post* แล้ว คือ ยกกระดานการมองไม่ใช่การต่อสู้ทางเพศแล้ว ผู้หญิงจะเหนือได้มันต้องไม่มองคำว่าเป็นเพศ มันจะ โครตเหนือกว่าสิ่งนี้อีก นั่นคือสิ่งที่ฉัน ได้จากการที่ฉันดูหนังเรื่องนี้ ถ้าให้คะแนนก็ 7.5” (A7)

“นับเป็นความพยายามที่ดีของนักศึกษาผู้สร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ขึ้นมาที่ต้องการจะทดลอง และสร้างงานศิลปะเชิงภาพยนตร์ที่แตกต่างจากภาพยนตร์กระแสหลัก (*mainstream*) เป็นการก้าวข้ามกรอบ *conventional* ของงานภาพยนตร์ที่เราเห็นทั่วไป อาจเรียกได้ว่าเป็นความพยายามในการสร้างความหลากหลายในเชิงศิลปะภาพยนตร์” (A4)

“เป็นวิธีการนำเสนอที่ดี และเรื่องที่เราเอามาร้อยต่อกัน บางทีมันแยกไม่ออกเป็นเรื่องๆ เพราะว่าเราบอกว่าทำมา 7 เรื่อง แต่บางเรื่องมันดูต่อกันไปเลย จริงๆ แล้วเราทำเรื่องเดียวแล้วให้ชัดเจนไปเลย แต่ถ้าหากว่าทำ 1 เรื่องแล้วมันตอบโจทย์ได้ชัดเจนมันก็ได้ผลนะ ส่วนในแง่ของการใช้ภาพและเสียงก็ทำดีใช้ได้บ้าง ๗ ลึก ๆ” (A2)

นักแสดง

“มองว่า *Charactor* ของเด็ก เป็นเด็กที่ไม่มีกรอบ อยากทำอะไรก็ทำ ก็ทำตามที่เขาบอกให้ทำแต่ก็ไม่ได้คิดอะไร ไม่ได้มี *effect* ทางอารมณ์ คือค่อนข้างเป็นธรรมชาติ อยากจะต่อมวยก็ต่อมูเป็นธรรมชาติ ดูเป็นตัวของตัวเอง” (A7)

“เด็กผู้หญิงคนเดียวที่เด่นสุด มันเลยทำให้ตลอดเรื่อง *Follow* ไป เมื่อรู้สึกว่าการเป็นเรื่องเดียวกัน มันทำให้เกิดความไม่จริงในแง่ของความเป็นจริงขึ้นมา คือคนมันหลากหลาย แต่จะให้

คน 1 คนมีหลายบุคลิกมันไม่ใช่ไง เพราะฉันเชื่อว่าคนมัน *unique* ดังนั้น *True Self* ออกมามันก็จะ เบลอ ดังนั้นการที่เลือกแต่ละแบบ มันก็จะลด *Tension* ของคนคุณลง ทำให้หนังมันจะ *Smooth* มาก ขึ้นและ *Make Believe* มากขึ้น ทำให้รู้สึกว่าจะช่วยเพิ่ม *Mood* คนละอารมณ์คนละแบบ ในการ มองเห็นสิ่งที่มันต่างกันออกไป แต่มันอยู่ในเรื่องเดียวกันได้” (A5)

“เค้านี้แหละที่ทำให้เรื่องทั้งหมดมันดูน่าทะนุถนอม คนน่าตาแบบนี้ โทนทั้งเรื่อง มันเลย ขึ้นอยู่กับเค้า ทำให้การแสดงออกของเรื่องมันไม่จริงจัง ขณะคนที่ผู้ทำหน้าที่บอกว่าฉันจะเอาละนะ แต่คนเล่นนี่มันอีกอย่างหนึ่งไง มันทำให้ภาพทั้งหมดนี้ เพราะว่าหน้าเด็กเค้ามีความสุข แบบว่าใส ๆ มันไม่เข้ากับสิ่งที่หนูจะบอก ถ้ามีอะไรสักอย่างในน้องเค้า มันคือความไม่แน่ใจ ความลังเล มัน คล้ายกับว่าจะเอาอย่างนี้หรือเปล่า ได้ ๆ ๆ (อะไรก็ได้แบบนี้หรือคะ) แต่ฉันไม่แน่ใจหรอกนะที่ฉัน ทำมันใช่หรือเปล่า แต่หน้าเค้าแบบไม่ *Fighter* เลยนะ หน้าตาจิ้มลิ้มมาก ปากนิดจมูกหน่อย คือ หน้าตาน่ารัก ไม่มีความน่าสงสารแต่ตัวหนังมันมีความน่าสงสาร” (A2)

“ภาพเด็กในการเป็นหลายบทบาท เป็นนักต่อสู้ เป็น *Kid fighter* จริง ๆ แล้วภาพน้องก็มี บุคลิกที่สะท้อนภาพผู้หญิงในสังคมได้จุดหนึ่ง ความเป็น *Power* ที่มีนิดเดียว ความเป็นเพศหญิงที่ดู ค้อย ดูอ่อน แต่เป็นจุดเล็ก ๆ ที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวได้ ที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง การต่อสู้ ที่จะยืน ได้อย่าง *proud* กับผลสำเร็จที่มันเกิดขึ้น” (A6)

การเรียงลำดับ Sequence

“หากเรียงลำดับที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกแล้วน่าจะเป็น เรื่องแรกน่าจะเป็นเรื่องที่ดีที่สุด ก่อน ควรจะนำติดตาม อันที่ 2 คือ *Buil* ในอันที่ 3 และให้คำตอบซะใน 4 5 6 และ 7 สรุป อันนี้คิด เองเองนะตามประสาที่ดูหนังและทำกิจกรรมที่คุ้นเคย อย่างเรื่องร้องไห้น่าจะเอาไว้อันที่ 3 เด็กที่เล่า เรื่องน่าจะอันที่ 1 รถไฟนี้แรงนะ มันทำให้กลัวในการดูต่อไป คือ แบบว่าดูเหมือนว่าจะดูอะไรดี เพราะว่ามันเหมือนมีคำถามเยอะมากในหัวก่อนดู คือ ทำให้คนตื่นดี แต่เรื่องผู้หญิงน่าจะอยู่เรื่องที่ 3 น่าจะมีอะไรมาค้น” (A1)

“การเรียงลำดับในภาพ จริงๆ แล้วไม่ต้องไปซีเรียสหรอก เพราะว่าคนที่มันสลับซับซ้อนนี้ มันก็ทำให้คนดูได้หลากหลายอารมณ์หลากหลายมา ก็มีเสน่ห์อีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้าจะให้เคลียร์กันก็ใช้หลักง่าย ๆ ว่าอะไรที่อยู่ใกล้ๆ กันก็ไว้ด้วยกันแค่นี้เอง แต่ที่เรียงมาก็โอเค” (A7)

“เนื่องจากเป็นคนที่ชอบอะไรที่มัน *Harmonize* ก็จับแต่เรื่องๆ เช่น 1-6-7 มันไปด้วยกัน ภาพอะไรทุกอย่างแต่ที่เหลืองมัน คือ เล่าและใส่ภาพเหมือน 1-6-7 ได้ใหม่สีโทนทุกอย่างอยู่ด้วยกันหมดเลย 2-3-4-5 มันกระโดดมากเลย แต่ก็อย่าเขินนะ เพราะว่านี่เป็นคนที่ชอบอะไรกลมกลืน คือ เป็นคนที่ชอบอะไรสงบนิ่งๆ ถึงแม้ว่าเรื่องจะแรงแต่ถ้าโทนสงบมันรับได้หมด แต่บางคนก็อาจจะชอบยุ่งเหยิง” (A1)

การถ่ายภาพ

“จริงๆ แล้วก็ชอบนะ ให้ 8.5 เพราะภาพสวย และเป็นคนชอบภาพแนวแบบนี้ไง คือ พระอาทิตย์ขึ้น-ลง เป็นธรรมชาติและคนตรีก็ดี แต่ว่าที่หายไปคือ บางครั้งมันก็ยากเกินกว่าที่จะมานั่งทำความเข้าใจ มันเป็นวิชาการ คือ คนทั่วไปปกติก็ไม่อยากจะมานั่งวิชาการ แต่ว่าภาพดูแล้วก็สวยดีนะ เพราะเวลามาดูเราก็อยากเห็นผลงานของผู้สร้างคนนี่ที่ออกมาเป็นหนังเล่าเรื่อง เพราะว่าดูแล้วก็อยากดูต่อว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร แค่มองภาพที่ขึ้นมาที่รู้สึกสนุกกับมันแล้ว ก็รู้สึก *in* ไปกับมัน คือ ภาพได้อารมณ์” (A7)

ข้อบกพร่อง

“จากมุมมองในสายสตรีนิยมพบว่า ตัวผู้สร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ ยังไม่ค่อยเข้าใจหลักปรัชญาสตรีนิยมอย่างถ่องแท้ (ซึ่งอันนี้ก็เข้าใจได้ เพราะตัวนักศึกษาผู้สร้าง ไม่ได้ศึกษาทางสายสตรีนิยมโดยตรง) ดูเหมือนนักศึกษา จะนำเอาส่วนเล็กน้อยของหลักปรัชญามาปะติดปะต่อตามความเข้าใจของตนและสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ขึ้นมาเพื่อเสนอแนวความคิดของตนดังกล่าว ภาพยนตร์ตามมุมมองปรัชญาสตรีนิยมจริงๆ จึงไม่มีความลึก เป็นเพียงการเสนอสตรีนิยม-ยุคหลังสตรีนิยมแบบผิวเผิน หรือในบางครั้งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการเสนอสตรีนิยม-ยุคหลังสตรีนิยมที่ไม่ตรงจุด” (A4)

จากการวิเคราะห์การตีความหมายของผู้ชมและผู้สร้างในบทที่พบว่ามีความบกพร่องในเรื่องต่างๆ ทั้งจากกระบวนการสร้างและการตีความหมาย ที่ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบและตระหนักถึงสาเหตุของความบกพร่องเหล่านั้น อันจะกล่าวถึงรายละเอียดในบทที่ 5 ต่อไปซึ่งเป็นบทสรุปเนื้อหาทั้งหมดของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

4.3 เกลยกลวิธีการสร้างและการเรียงลำดับการเชื่อมโยงความคิดในภาพยนตร์

หากจะถามว่าองค์รวมของภาพยนตร์เรื่องนี้คืออะไร คำตอบที่ได้จากผู้สร้างก็คือ แล้วส่วนใดในเรื่องคุณเข้าใจและจดจำมากที่สุด (ซึ่งหากใช้หลักฐานการประเมินผลแล้วจะพบว่า แม้ว่า Fragment 5 จะสามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยมแต่ว่า Fragment 6 สามารถสร้างความจดจำได้ดีกว่าที่มีคะแนนรวมที่เฉลี่ยกันเพียง 1 คะแนน [Fragment 5=18 คะแนน, Fragment 6= 17 คะแนน]) และนั่นคือองค์รวมที่ได้จากการชมภาพยนตร์ ทั้งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญแต่อย่างใด มันเป็นกลวิธีในการสร้างภาพยนตร์ที่ผู้สร้างได้วางไว้ตั้งแต่แรก ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดถึงที่มาและคำเฉลยในหัวข้อถัดไป

ภาพยนตร์ทดลองชุดนี้ ประกอบไปด้วย 7 Fragment ที่ดูเหมือนจะเป็นคนละเรื่องและดูแยกส่วนกัน แต่หากถามถึงเจตนาของผู้สร้างก็คงกล่าวได้ว่า “ไม่จริง เป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อน” เนื่องจาก Fragment ทั้งหมดมันเป็นการเล่าเรื่องที่พูดถึงเรื่องเดียว เล่าต่อ ๆ กันมา มีจุดต่าง มีจุดเริ่มต้นและมีจุดจบหรือบทสรุป ที่เป็นตามหลักการสร้างภาพยนตร์เพียงแต่มันแปรรูปและเปลี่ยนอยู่ในภาษาสัญลักษณ์ต่าง ๆ อันประกอบไปทั้งภาพและเสียง ถึงแม้ว่าเจตนาของผู้สร้างจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการทดลองตีความและการสร้างความหมายของผู้ชมที่ไม่มีกฎเกณฑ์ในการเล่าเรื่องที่ดูเหมือนไม่ปะติดปะต่อและแยกส่วนกันหรือมีประเด็นที่แตกต่างกัน (สำหรับผู้สร้างเปรียบลักษณะเช่นนี้เป็นเหมือนการเล่าเรื่องราวของตัวละครที่ต่างกาลเวลาและสถานที่) แต่กระนั้นผู้สร้างยังคงมีการจัดการ โครงสร้างทางสัญลักษณ์ภายในภาพยนตร์ที่แทรกซึมอยู่ในองค์ประกอบย่อยๆ ต่างๆ โดยใช้หลักความต่อเนื่องทางภาพและเสียงในการเชื่อมต่อขององค์ประกอบเล็กๆ ในเนื้อหาของแต่ละ Fragment ซึ่งหากชมเพียงครั้งเดียวอาจจะไม่สามารถเชื่อมต่อส่วนประกอบเหล่านั้นได้ เนื่องจากผู้ชมจะสนใจในการตีความหมายมากกว่าการวิเคราะห์และจดจำองค์ประกอบต่างๆ

เหล่านั้นได้ ดังนั้นองค์ประกอบย่อย ๆ หรือแม้กระทั่งความแตกต่างในแง่ของลักษณะการสร้างภาพในแต่ละ Fragment ถูกทำให้ลดความสามารถในการมองภาพรวมที่แตกต่างกันของแต่ละ Fragment ได้ จึงทำให้เกิดความไม่เชื่อมต่อกันทางภาพ (Visual) หรือ (Audio) ได้ดีเท่าที่ควร อีกทั้งผู้สร้างก็ไม่ได้บอกหรือชี้้นำให้เกิดความเชื่อมโยงในแต่ละ Fragment ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการทดลองการรับรู้จากการเลือกสนใจและกระบวนการส่งถ่ายข้อมูลอันเกิดจากภาวะการค้นหาความหมายที่เกิดขึ้นภายในใจ

4.3.1 สรุปเนื้อเรื่องย่อ

“แม้ว่าที่ผ่านจะเป็นอย่างไรก็ตามหรือมีแนวคิด ความเป็นจริงทางสังคมจะมีการกำหนด และเราจะเลือกสร้างตัวตนของเราแบบไหนก็ตามไม่สำคัญเท่า เราควรจะมา “Enjoy กับเรื่องSex” ดีกว่าโดยเริ่มจริงจัง(สัญญาการใช้ภาพจริง) กับเรื่องนี้เป็นเรื่องแรก(สัญญาแทนเด็กแรกแรก)กันเถอะ ซึ่งสิ่งนี้มันสามารถทำลายโลกแห่งสิ่งนี้ได้” หรือจะเล่าสรุปให้สั้นกว่านี้คือ

“เราควรจริงจังกับความสนุกจากการมีเซ็กส์กันเถอะ (หากต้องการเอาชนะเพศชาย)”

4.3.2 สรุปการเรียงลำดับความเชื่อมโยงตามสัญญาทางภาพ

ทั้งนี้ ภาพยนตร์ทดลองชุดนี้เป็นการพูดถึงแนวความคิดของหลังสตรีนิยมอย่างคร่าว ๆ โดยนำเสนอประเด็นหลักคือ เรื่องเพศ (ซึ่งมีคำอธิบายถึงกลวิธีการสร้างที่แตกต่างจากจาก Fragment อื่นๆ จากความแตกต่างจากเทคนิคด้านภาพของภาพยนตร์) โดยภาพใน “sex son mom said” เป็น Fragment เดียวที่ไม่มีการสร้างกราฟฟิกทางภาพหรือเทคนิคการซ้อนภาพที่ต่างจากความเป็นจริงคือเป็นภาพเฟี้ยวที่ไม่ถูกตัดแปลงในสี,แสง,ใส่ตัวหนังสือที่ไปทับภาพ เป็นต้น (ยกเว้นเทคนิคการจางภาพซ้อน(dissolve)ที่เป็นการมองเห็นที่ยอมรับได้) ส่วนใน Fragment อื่น ๆ เป็นการตกแต่งภาพด้วยเทคนิคพิเศษทั้งสิ้น ซึ่งสามารถอธิบายตามลำดับของเรื่อง (Fragment) ได้ดังนี้

Fragment 1 เป็นการเกริ่นนำถึงกระบวนการต่อสู้เคลื่อนไหวของสตรีนิยมที่ดูเหมือนจะได้รับการชัยชนะจากคลื่นลูกที่1 (ภาพที่ใกล้กับอุโมงค์) ซึ่งระหว่างการได้รับอิสรเสรีภาพ (ภาพนกสี

ชาวบินเหนืออุโมงค์) กลับรู้สึกเหมือนว่ามันไถลออกไปทุกทีและเจ็บปวดยากเย็น ซึ่งเปรียบเสมือนแนวคิดหลังสตรีนิยมที่เหมือนจะกลับมาไถลจากจุดมุ่งหมายที่เคยตั้งไว้ ซึ่งเป็นความเข้าใจตามทัศนคติของผู้สร้าง ขบวนการเคลื่อนไหวและเกี่ยวกับแนวคิดสตรีนิยม ซึ่งสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่าง Fragment 1 และ Fragment 2 คือ (1) เสียงร้องของผู้หญิงและ(2) โทณสีชมพูที่เป็นสีแทนของความเป็นผู้หญิง ในการเปิดเรื่องราวเรื่องราวต่อจากนี้ไปจะเป็นเรื่องของการทำงานต่อสู้แบบผู้หญิง

Fragment 2 เป็นการเริ่มต้นแนวคิดของสาเหตุความเจ็บปวดหลักที่ไม่ว่าใครก็ต้องเคยมีประสบการณ์ คือ เรื่องราวของความรัก ซึ่งสัญลักษณ์ทางภาพที่ผู้สร้างความเชื่อมโยงไว้คือ (2) เรื่องของความรัก (เชื่อมโยงกับสีชมพูและเสียงร้องของผู้หญิง) และ(3) เสียงเล่าเรื่อง+เสียงร้องไห้ ของนักแสดงหญิงสาว

พร้อมกันนี้เป็นการเริ่มพัฒนากระบวนการรับของผู้ชม ให้คุ้นเคยกับรูปแบบและการจัดเนื้อหา ซึ่งใน Fragment นี้เป็นการเริ่มสร้างตัวอย่างให้ทดลองหาทิศทางทวิเคราะห์และตีความ โดยเริ่มจากการเห็นภาพซ้อนที่สลับการขาดเบลอ (เป็นการลองเพิ่มการรับรู้ความหมายจากการผสมภาพจากความชัดลึกและเสริมการเพิ่มความหมาย) ตัดคั่นที่เด็กร้องเพลงที่มี การรับรู้ทางภาพที่เหมือนร้องคาราโอเกะ (เป็นความพยายามเพื่อสร้างความผ่อนคลายและคั่นอารมณ์ความรู้สึกในเนื้อหา) จากนั้นก็กลับมาที่การซ้อนภาพที่ขัดแย้งกับอารมณ์และเนื้อหาของภาพอย่างสิ้นเชิง ตรงนี้ผู้สร้างต้องการปูพื้นฐานการตีความให้ดูซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

Fragment 3 สิ่งที่เชื่อมโยงกันคือ (1) เด็กผู้หญิงร้องเพลงเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก และเป็นเชื้อไฟให้การเชื่อมโยงลำดับต่อไปคือ (2) สีเสื้อของเด็กที่เป็นสีแดง (พลัง, ความดึงดูดเร้าร้อน, การเจริญเติบโต, ความสวยงามสะกดตา) การเล่าถึงเรื่องจินตนาการ, ความเป็นอนาคตที่ลวงตา (ที่ถูกล่อลวง)

Fragment 4 สิ่งที่เชื่อมโยงกันคือ (1) เด็กผู้หญิงคนเดิมแต่ต่างกาลเวลา ทำให้ดูเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีนัยยะแห่งการเติบโต (2) เสื้อสีแดงของเด็กคนเดิมแต่ต่างรูปแบบ ซึ่งครั้งก่อนเป็นคอกลม ดูเด็กคราวนี้เป็นเสื้อคอโปโล นัยยะของความเป็นทางการและจริงจังมากขึ้น และ (3) ท่วงทำนองของเพลงที่คลอไปกับภาพ บอกถึงอารมณ์และจังหวะที่กำลังจะค่อยเคลื่อนตัวไปช้าๆ

Fragment 5 สิ่งที่เชื่อมโยงกันคือ (1) เด็กหญิงคนเดิมและผู้หญิงต่างวัยกัน แสดงถึงพลังของเพศแม่ที่กำลังจะปรากฏให้เห็นใน Fragment นี้ (2) เพลงที่มีจังหวะที่ค่อยๆเร็ว และแรงขึ้น (3) จบที่ขาซึ่งแทนสัญลักษณ์ความเป็นมารดา

Fragment 6 สิ่งที่เชื่อมโยงกันคือ (1) นักแสดงทั้ง 3 คนที่ปรากฏในฉากแรกของ Fragment 5 ได้เป็นผู้แสดงท่าทางในการทำอาหาร (2) เสื้อสีแดงของเด็กคนเดียวกัน

Fragment 7 สิ่งที่เชื่อมโยงกันคือ (1) นักแสดงชุดเดิมที่ปรากฏใน Fragment 5 และ 6 (2) ทุกคนถูกเชื่อมโยงด้วยเครื่องแต่งกายที่มีส่วนใดส่วนหนึ่งมีสีแดง

4.4 วิเคราะห์ตามโครงสร้างทางภาพยนตร์

คำสำคัญและคีย์เวิร์ดในการชม

หากสังเกตหน้าจอสกรีนที่ปรากฏในตอนต้นและตอนจบ หมายความว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้เกิดจากการสร้างที่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านทฤษฎีของภาพยนตร์อยู่เป็นกรอบกว้าง ๆ และเป็นกรอบบาง ๆ ใหญ่ ๆ ที่ต้องฟังดูอย่างจริงจัง แต่หากมองลำดับการเรียงเรื่องอาจเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดย

Fragment 1 อารัมภบท (เป็นการกล่าวถึงกระบวนการเคลื่อนไหว)

Fragment 2 เกริ่นนำสถานการณ์ทั่วไปที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน (ปัญหาเรื่องความรักที่เป็นเรื่องทั่วไป)

Fragment 3 แนะนำตัวละคร (พูดเรื่อง identity, ความคิดเรื่องอนาคตที่ถูกลวงไว้จากจินตนาการ)

Fragment 4 แสดงความเติบโต (ต้องต่อสู้ต่อไปแม้จะอยู่บนข้อจำกัดใด ๆ ก็ตาม)

Fragment 5 บ่งบอกถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลง (ผู้หญิงจะครองโลกนอกจากเรื่องทำงานนอกบ้านแล้ว, ภาวะแห่งเพศผู้ให้กำเนิด (มีนัยยะทางเซ็กส์) เป็นพลังยิ่งใหญ่ของเพศผู้สร้าง)

Fragment 6 จุดพิกทางภาพ (ความหวังใหม่แห่งการเปลี่ยนแปลง)

Fragment 7 สรุปล่งท้ายจาก Fragment 1 ในขบวนการเคลื่อนไหวที่ต่อสู้กันมา มีบางส่วนที่คล้ายกันแต่ท้ายที่สุดแล้วผู้หญิงก็จะชนะ (อาจคล้ายกันตรงชัยชนะที่ได้รับหรือการกลับไปเหมือนเดิม) แล้วค่อยเข้าฉากเจดีย์ที่ถูกซ่อมแซมก่อนจบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved